Socialutskottets betänkande

1980/81:27

om ändrat huvudmannaskap för karolinska sjukhuset, m. m. (prop. 1980/81:95, bil. 1)

Propositionen

I proposition 1980/81:95 om ändrat huvudmannaskap för karolinska sjukhuset, m. m. har regeringen (socialdepartementet), såvitt propositionen hänvisats till socialutskottet (bilaga 1), föreslagit riksdagen att

1. anta vid propositionen fogat förslag till lag om upphävande av lagen (1969:653) om vissa bidrag för vård vid karolinska sjukhuset,

2. bemyndiga regeringen att för statens del godkänna en mellan staten och Stockholms läns landstingskommun träffad uppgörelse om ändrat huvudmannaskap för karolinska sjukhuset m. m., som intagits i förhandlingsprotokoll den 27 november 1980 med därtill fogade avtal och protokoll,

3. bemyndiga regeringen att i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anförts i propositionen ikläda staten de ekonomiska förpliktelser, som följer av en överenskommelse mellan staten och berörda sjukvårdshuvudmän om fortsatt samarbete under år 1981 angående läkarutbildning och forskning,

4. till Karolinska sjukhuset: Avlöningar till läkare för budgetåret 1981/82 anvisa ett förslagsanslag av 74 000 000 kr.,

5. godkänna en i propositionen beräknad driftstat för förvaltning av fastigheter vid karolinska sjukhuset för tiden den 1 juli–den 31 december 1981,

6. till Karolinska sjukhuset: Driftkostnader för budgetåret 1981/82 anvisa ett förslagsanslag av 374 000 000 kr.,

7. till Karolinska sjukhuset: Utrustning för budgetåret 1981/82 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 000 kr.,

8. bemyndiga regeringen att besluta om byggnadsarbeten vid karolinska sjukhuset för tiden den 1 juli–den 31 december 1981 inom de kostnadsramar, som förordats i propositionen,

9. till Karolinska sjukhuset: Byggnadsinvesteringar för budgetåret 1981/82 anvisa ett reservationsanslag av 22 500 000 kr.,

10. till Bidrag till kommunala undervisningssjukhus för budgetåret 1981/82 anvisa ett förslagsanslag av 835 000 000 kr.,

11. till Giftinformationscentralen för budgetåret 1981/82 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kr.,

12. till Lån till Stockholms läns landstingskommun för vissa investeringar för budgetåret 1981/82 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 000 kr.

Propositionen i övrigt (bilaga 2) har hänvisats till utbildningsutskottet, som behandlar denna del av propositionen i betänkande UbU 1980/81:29.

I samband med behandlingen av här aktuell del av propositionen behandlar utskottet dels en under allmänna motionstiden år 1981 väckt motion, dels fem med anledning av propositionen väckta motioner.

I ärendet har inkommit gemensamma skrifter av den 6 mars 1981 och av den 13 april 1981 från Konung Gustaf V:s jubileumsfond och Cancerföreningen i Stockholm.

Motioner

Motion väckt under den allmänna motionstiden år 1981

I motion 1980/81:1649 av Maj Pehrsson m. fl. (c) hemställs att riksdagen hos regeringen begär att tillgängliga medel omfördelas så att en överläkartjänst i barnreumatologi kan inrättas vid Huddinge sjukhus eller karolinska sjukhuset.

Motioner väckta med anledning av propositionen

I motion 1980/81:1984 av Gunnar Biörck i Värmdö (m) hemställs att riksdagen vid bifall till proposition 1980/81:95 måtte knyta som villkor för ett bemyndigande för regeringen att godkänna uppgörelsen mellan staten och Stockholms läns landsting att detta icke får avse Konung Gustaf V:s jubileumsklinik ("radiumhemmet") med mindre särskilt avtal dessförinnan slutits mellan landstinget samt Konung Gustaf V:s jubileumsfond och Cancerföreningen i Stockholm om sagda kliniks framtida ställning.

I motion 1980/81:2000 av Gunnar Biörck i Värmdö (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om de villkor beträffande utformningen av framtida läkarutbildningsavtal för karolinska sjukhuset vilka måste uppfyllas för att regeringen skall kunna godkänna en uppgörelse med Stockholms läns landsting om överförande av huvudmannaskapet för karolinska sjukhuset till landstinget.

I motion 1980/81:2011 av Margareta Andrén (fp) och Jörgen Ullenhag (fp) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utlandssvenskars sjukhusvård.

I motion 1980/81:2012 av Olof Palme m. fl. (s) hemställs att riksdagen beslutar

1. avslå proposition 1980/81:95 i vad avser avtalet om karolinska sjukhuset mellan Stockholms läns landsting och staten,

2. begära att regeringen, på sätt som anges i motionen, undersöker förutsättningarna att genom avtal reglera en samordning i ledning, administration och vårdens genomförande vid ett bibehållet statligt huvudmannaskap för karolinska sjukhuset.

I motion 1980/81:2013 av Lars Werner m. fl. (vpk) hemställs

1. att riksdagen beslutar avslå proposition 1980/81:95 om ändrat huvudmannaskap för karolinska sjukhuset, m. m.

2. att riksdagen hos regeringen hemställer om en ny utredning om huvudmannaskapet för karolinska sjukhuset, varvid i direktiven bör ingå uppdrag om belysning av de i motionen nämnda problemställningarna,

3. att riksdagen som sin mening uttalar att vid den fortsatta handläggningen av frågan om karolinska sjukhusets framtida huvudmannaskap personalens och de fackliga organisationernas synpunkter och krav rörande anställningsförhållanden tillmäts en avsevärt större respekt än som hittills har varit fallet.

Motionen har såvitt avser yrkande 1 hänvisats till socialutskottet i vad yrkandet avser bilaga 1 i propositionen och till utbildningsutskottet i vad yrkandet avser bilaga 2 i propositionen. Den till utbildningsutskottet hänvisade delen av yrkande 1 behandlas i utbildningsutskottets ovannämnda betänkande UbU 1980/81:29.

Vissa bakgrunduppgifter

Karolinska sjukhusets ställning

Karolinska sjukhuset (KS), som är beläget på det s. k. Norrbackaområdet i Solna, uppfördes omkring år 1940 av staten som huvudman med bidrag främst av dåvarande Stockholms stad och Stockholms läns landsting. Till en början fungerade KS som ett rikssjukhus. I enlighet med 1960 års regionsjukvårdsreform har riksplatserna vid KS avvecklats och KS inordnats i Storstockholms sjukvårdsorganisation.

KS har drygt 1 300 beläggningsbara vårdplatser. Antalet tjänster vid sjukhuset utgör drygt 4 500.

KS förvaltas av en direktion. Chef för KS är en sjukhusdirektör.

I ett av regeringen utfärdat reglemente för KS har KS ändamål angivits sålunda.

Vid karolinska sjukhuset skall meddelas sådan vård för sjukdom, skada, kroppsfel och barnsbörd, som fordrar intagning på sjukhus (sluten vård), varjämte sjukvård skall beredas vårdsökande, som icke är i behov av intagning (öppen vård). Sjukhuset har tillika till uppgift att tjäna undervisningen och forskningen vid karolinska institutet.

Vid sjukhuset skall även viss annan utbildning ske av sjukvårdspersonal.

Behandlingar och undersökningar, som ej betingas av sjukdom, får ske på sjukhuset i den utsträckning direktionen bestämmer.

Enligt ett avtal år 1975 mellan staten och Stockholms läns landsting om samarbete beträffande karolinska sjukhuset fungerar KS som regionsjukhus samt som centralsjukhus företrädesvis för landstingets nordvästra förvalt-

ningsområde inom ramen för de resurser som står till förfogande enligt beslut av staten. KS vårdresurser disponeras enligt detta avtal för patienter från landstingets sjukvårdsområde utom i den mån de avses för regionsjukvård enligt särskilda avtal samt för vård av viss militär personal, vissa utlandssvenskar och vissa utlänningar.

Enligt ett avtal år 1972 om regionsjukvård m. m. vid karolinska sjukhuset med senare träffade ändrings- och tilläggsavtal är KS upplåtet för viss regionsjukvård m. m. för Gotlands kommun samt för landstingskommunerna inom Örebro regionsjukvårdsområde.

Läkarresurser för den medicinska undervisningen och forskningen vid karolinska sjukhuset och vid kommunala undervisningssjukhus m. m.

I det följande redovisas i huvuddrag vad som gäller om medicinsk undervisning och forskning vid KS och vid kommunala undervisningssjukhus och om läkarnas medverkan i denna verksamhet.

Karolinska sjukhuset

Som redovisats ovan är det i reglementet för KS angivet att KS bl. a. skall tjäna undervisningen och forskningen vid karolinska institutet (KI). Detta är också angivet i ovannämnda avtal år 1975 mellan staten och Stockholms läns landsting om samarbete beträffande sjukhuset.

Medverkande i undervisningen och/eller forskningen vid KI är främst dels innehavarna av (ca 40) tjänster som professor vid KI som är förenade med tjänster som överläkare vid KS, dels innehavarna av övriga tjänster som överläkare (ca 40) samt innehavarna av tjänster som biträdande överläkare (ca 100) och som avdelningsläkare (ca 120) vid sjukhuset. Även underläkare och andra läkare medverkar i undervisning och forskning.

Tjänsterna som professor är enligt bestämmelser i 19 kap. 3 § högskoleförordningen (1977:263) avsedda för utbildning och forskning. Innehavarna av sådana tjänster som överläkare vid KS, som inte är förenade med tjänster som professor vid KI, samt innehavarna av tjänster som biträdande överläkare och som avdelningsläkare vid KS är enligt bestämmelser i 26, 31 och 34 §§ i reglementet för KS skyldiga att i viss omfattning undervisa studerande på läkarlinjen samt att handleda eller biträda vid handledningen av studerande.

Även underläkare vid KS är enligt 34 § reglementet skyldiga att biträda vid handledningen av studerande.

Som organisatorisk förutsättning är till 1980 års avtal för statliga läkare mellan statens avtalsverk och Sveriges läkarförbund bl. a. knuten en föreskrift om att i arbetsuppgifterna för läkare vid undervisningskliniker ingår att medverka vid läkarutbildning och att bedriva forskning. Det anges

att den genomsnittliga omfattningen av denna verksamhet, som framgår av de arbetstidsutredningar som utförts under 1969, inte avses förändras. Erforderlig tid för de arbetsuppgifter varom här är fråga skall, anges det, alltså rymmas inom ramen för den arbetstid som fastställts för läkarna. Löneavtal för år 1981 har ännu inte träffats.

Kommunala undervisningssjukhus

Även vid de kommunala undervisningssjukhusen kombineras *tjänster* som professor vid medicinskt lärosäte med tjänster som överläkare vid sjukhusen. Dessutom kombineras tjänster som klinisk lärare vid medicinskt lärosäte med tjänster som biträdande överläkare vid sjukhusen. Till det medicinska lärosätet är vidare knutna kliniska amanuenser som även biträder i sjukvården vid sjukhusen.

Innehavare av tjänst som klinisk lärare är enligt bestämmelser av regeringen år 1961 skyldig att delta i undervisningen och handledningen av de medicine studerandena samt att förrätta erforderlig examination. Innehavarna av dessa tjänster är vidare skyldiga att med uppmärksamhet följa den vetenskapliga utvecklingen inom sitt ämnesområde samt bör idka vetenskaplig forskning.

Behörighetskrav för tjänst som klinisk amanuens är avlagd läkarexamen.

Enligt bestämmelser i kungörelsen (1970:704) om kommunala undervisningssjukhus ("KUSK") är varje läkare som är anställd vid kommunalt undervisningssjukhus skyldig att biträda vid handledningen av de studerande. Överläkare, biträdande överläkare och avdelningsläkare vid sådant sjukhus är dessutom, i den mån sjukvårdsstyrelsen medger det, skyldig att motta uppdrag att ombesörja undervisning eller examination inom sitt verksamhetsområde.

Till 1980 års avtal för läkare mellan Landstingsförbundet och Sveriges läkarförbund är knuten som en organisatorisk förutsättning en föreskrift beträffande undervisning och forskning vid undervisningskliniker som motsvarar den som ovan redovisats beträffande statliga läkare.

De kommunala undervisningssjukhusen ställs till förfogande för läkarutbildning och forskning genom särskilda *avtal om läkarutbildning och forskning (LUA)* mellan staten och de kommunala sjukvårdshuvudmännen. De senaste avtalen träffades år 1977 (LUA 77), och giltighetstiden för dem har därefter förlängts. I propositionen (s. 26–31) redovisas en överenskommelse om förlängning av giltighetstiden för LUA 77 till att även omfatta år 1981.

Avtalen med de olika sjukvårdshuvudmännen är likartade. Här nedan lämnas en kortfattad redogörelse för det mellan staten och Stockholms läns landsting år 1977 träffade avtalet "om läkarutbildning och forskning i

Stockholms län" (LUA 77 Stockholm). Enligt detta avtal, som ersätter ett tidigare motsvarande avtal," fortsätter staten och landstinget sitt samarbete på de villkor som anges i avtalet för att tillhandahålla KI resurser – utöver dem vid KS – för grundläggande utbildning till läkarexamen inom de kliniska ämnesområdena (läkarutbildning) samt för forskning, inklusive forskarutbildning inom dessa områden."

Enligt avtalet tas Huddinge sjukhus i sin helhet i anspråk för läkarutbildning och för forskning. Vid andra sjukhus inom Stockholms läns landsting tas endast vissa avdelningar/kliniker i anspråk för läkarutbildning och i vissa fall även för forskning. Det kan i detta sammanhang påpekas att statsmakterna slagit fast att mer speciell utbildnings- och forskningsverksamhet i Stockholmsområdet skall koncentreras till KS och Huddinge sjukhus.

Vid enhet (sjukhus, avdelning eller klinik) som omfattas av avtalet får forskning bedrivas inom ramen för tillgängliga resurser. Landstingets medgivande skall inhämtas, innan forskningsprojekt som ställer särskilda krav på sjukvårdens resurser påbörjas.

Landstinget tillhandahåller för upplåten enhet personal, lokaler, utrustning, övriga nyttigheter och service med följande begränsningar.

1. Staten anställer professor och klinisk lärare, vilkas tjänster är förenade med tjänster vid upplåtna enheter, samt bekostar deras löneplanslöner m. m. Landstinget bekostar arvoden m. m. som avser arbetet inom sjukvården. Klinisk amanuens anställs och bekostas helt av staten som dock är berättigad till ersättning av kommunen för viss del av lönen. Antalet professorer, kliniska lärare och kliniska amanuenser skall fastställas av staten efter samråd med landstinget.

2. Såvitt gäller utrustning för forskningens behov avser landstingets åtaganden endast sådan utrustning som är att hänföra till vedertagen grundutrustning vid för forskning upplåtna enheter. Det åligger inte landstinget att tillhandahålla förbrukningsartiklar för demonstrationsändamål och sådant material som erfordras för djurförsök och särskilda forskningsprojekt.

Staten utger investeringsersättningar enligt särskilda överenskommelser för ny-, till- eller ombyggnad samt för anskaffning av utrustning. Vidare utger staten driftersättningar med ett bestämt belopp per år vilket avser samtliga av landstinget upplåtna enheter.

För att främja samordningen av sjukvård, läkarutbildning och forskning skall KI och landstinget bereda varandra tillfälle att yttra sig före beslut som berör dessa områden och vardera parten äger utse representanter att närvara vid och delta i överläggningar i beslutande organ hos motparten.

Beräkningen av ersättningar för forskning m. m. vid kommunala undervisningssjukhus

Mot bakgrund bl. a. av att parterna i avtalen om läkarutbildning vid kommunala undervisningssjukhus gemensamt konstaterat att stora svårigheter förelåg att kvantifiera de resurser som läkarutbildning och forskning tar i anspråk vid undervisningssjukhusen tillkallades år 1971 utredningen (S 1971:2) om frågor av betydelse för samarbete mellan stat och kommun beträffande de kommunala undervisningssjukhusen. Utredningen, som begränsade sig till att framlägga sådant förhandlingsunderlag, som bedömdes vara av värde ur förhandlingssynpunkt, redovisade sina överväganden i promemorian (Ds S 1972:11) med utredning av frågor av betydelse för samarbetet mellan stat och kommun beträffande de kommunala undervisningssjukhusen. Utredningen anvisade i promemorian bl. a. en modell för hur forskningskostnaderna tekniskt kan beräknas och redovisade vissa s. k. påläggssatser och värden som kan användas i en sådan modell, vilket underlag utredningen ansåg vara rimliga schabloner för beräkningar i förhandlingssammanhang.

Det av utredningen framlagda materialet har därefter tjänat som ett underlag vid förhandlingar om läkarutbildningsavtalen. Ersättningsbeloppen har dock slutligen bestämts förhandlingsmässigt.

Med stöd av ett bemyndigande av regeringen år 1977 tillkallades *lärartjänstutredningen (U 1977:4)* för att utreda vissa tjänsteorganisatoriska frågor inom högskolan m. m. Bl. a. skulle frågor om lärartjänster för den kliniska delen av vissa längre vårdyrkesutbildningar övervägas. Till slutförande av sitt uppdrag avgav lärartjänstutredningen i mars 1980 betänkandet (SOU 1980:3) Lärare i högskolan, förslag till ny arbets- och tjänsteorganisation. Betänkandet är efter remissbehandling föremål för fortsatt beredning inom regeringskansliet. I betänkandet föreslås bl. a. att läkartjänsteorganisationen för utbildning och forskning vid såväl statliga som kommunala undervisningssjukhus skall bestå av tjänster som professor tillika överläkare, samt av tjänster som överläkare, biträdande överläkare och avdelningsläkare och att samtliga innehavare av nämnda läkartjänster skall vara lärare i högskolan. Vidare föreslås att tidsbegränsade tjänster som forskare i kliniskt ämne med nivådifferentierade behörighetskrav skall kunna inrättas inom högskolan. Lärartjänstutredningen föreslår i fråga om avtal rörande grundläggande utbildning att omfattningen av resurserna för läkarutbildning vid kommunala undervisningssjukhus skall fastställas genom centrala avtal mellan staten och respektive sjukvårdshuvudman samt att fördelningen av dessa resurser skall fastställas klinikvis genom lokala avtal mellan högskolan och respektive sjukvårdshuvudman. I fråga om avtal rörande resurser för forskning samt undervisning och handledning i forskarutbildning föreslås att omfattningen av läkarresurser m. m. för klinisk forskning skall fastställas genom centrala avtal mellan staten och respektive sjukvårdshuvudman samt

att fördelningen av läkarresurserna för forskning skall fastställas klinikvis genom lokala avtal mellan högskolan och respektive sjukvårdshuvudman.

Konung Gustaf V:s jubileumsklinik

Cancerföreningen i Stockholm drev på sin tid i förhyrda lokaler i Stockholm ett sjukhus, radiumhemmet, där öppen och sluten radioterapeutisk sjukvård vid svulstsjukdomar meddelades för patienter från hela landet.

I samband med planeringen av det blivande KS ställde cancerföreningen och Konung Gustaf V:s Jubileumsfond (i fortsättningen kallad jubileumsfonden) i utsikt att ställa medel till förfogande, dels för att utvidga en för KS planerad radioterapeutisk klinik, dels för att uppföra ett forskningsinstitut för studium av kräftsjukdomarna och deras behandling.

Sedan 1930 års riksdag fattat beslut om uppförande av KS och 1931 års riksdag beslutat att med sjukhusets blivande radioterapeutiska klinik skulle sammanföras cancerföreningens vårdanstalt och cancerföreningens forskningsavdelningar, uppfördes av staten med bidrag från jubileumsfonden och cancerföreningen en anläggning som fick namnet Konung Gustaf V:s jubileumsklinik och som omfattade en klinisk avdelning, som benämndes radiumhemmet, och två forskningsavdelningar (en fysisk och en svulstpatologisk avdelning).

Enligt en den 8 juni 1934 träffad överenskommelse mellan staten, jubileumsfonden och cancerföreningen skulle staten äga byggnader, anläggningar och tomtområden som hörde till jubileumskliniken samt radiumhemmets utrustning. Jubileumsfonden skulle däremot vara ägare till forskningsavdelningarnas utrustning och svara för deras underhåll och förnyelse. Utgifterna för verksamheten vid forskningsavdelningarna skulle enligt vissa grunder delas mellan staten och jubileumsfonden. Verksamheten vid radiumhemmet skulle bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med riktlinjer, som en av konung Gustaf V tillsatt kommitté angivit i ett den 23 maj 1929 avgivet "Betänkande och förslag rörande användningen av Konung Gustaf V:s jubileumsfond" och som godkänts av konung Gustaf V. Forskningsavdelningarna skulle stå till förfogande för jubileumsfonden och radiumhemmet samt lyda under styrelsen för jubileumsfonden. Den närmaste tillsynen skulle utövas av en nämnd bestående av en ordförande, tillsatt av jubileumsfondens styrelse, en representant för KI samt föreståndaren för radiumhemmet och föreståndarna för forskningsavdelningarna.

Sedan jubileumsfonden år 1939 gjort framställning om omorganisation av jubileumsklinikens forskningsavdelningar beslutade statsmakterna år 1941 att staten skulle överta kostnaderna för dessa avdelningar. Villkor för förstatligandet var bl. a. att det till staten överlämnades från jubileumsfonden i enlighet med ett åtagande av fonden ett belopp av 1 075 000 kr. – förutom forskningsavdelningarnas inventarier och utrustning – samt från

cancerföreningen ett belopp av 45 000 kr. Vidare skulle utgifter för vetenskapligt arbete bestridas av vissa fondmedel m. m.

Den 28 juni 1941 träffades mellan staten, jubileumsfonden och cancerföreningen en överenskommelse mot bakgrund av statsmakternas beslut, vilken ersatte 1934 års överenskommelse mellan parterna.

I 1941 års överenskommelse slås fast att hela jubileumskliniken med radiumhemmet och de två forskningsavdelningarna tillhör och drivs av staten. Enligt överenskommelsen gäller bl. a. följande.

Jubileumskliniken står där inte annat föreskrivs i överenskommelsen under direktionens för KS ledning och förvaltning. Styrelsen för jubileumsfonden äger utse en representant att delta i direktionens överläggningar och beslut i ärenden, som berör jubileumskliniken. Beslut i sådana ärenden skall, om jubileumsfondens representant påkallar det, underställas regeringen tillsammans med yttrande av jubileumsfonden.

Radiumhemmet utgör KI:s radioterapeutiska klinik, och verksamheten vid radiumhemmet bedrivs i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer som angivits i ovannämnda år 1929 avgivna betänkande.

Forskningsavdelningarna utgör KI:s institutioner för radiofysik resp. radiopatologi och står till förfogande för undervisning och forskning vid KI, för arbeten i samband med sjukvården vid radiumhemmet samt för arbeten som faller inom jubileumsfondens uppgift att befrämja det vetenskapliga studiet av kräftsjukdomar.

Närmaste tillsynen över den forskningsverksamhet, som bedrivs vid forskningsavdelningarna i samarbete med radiumhemmet, utövas av en nämnd med samma sammansättning som motsvarande nämnd enligt 1934 års avtal.

Jubileumsfonden och cancerföreningen överlämnar till staten 1 120 000 kr. Cancerföreningen åtar sig att understödja forskningen vid institutionerna dels med avkastningen från föreningens Forsgrénska fond, dels t. v. med ett årligt bidrag till materialkostnader vid institutionerna av sammanlagt 2 000 kr.

För verksamheten vid jubileumskliniken ställer jubileumsfonden och cancerföreningen till klinikens förfogande, så länge kliniken nyttjas för i överenskommelsen angivna ändamål, såsom lån ett radiumförråd.

I en vid överenskommelsen fogad bilaga har angivits bestämmelser som skall iakttas i fråga om de utlånade radiumpreparaten.

Jubileumskliniken består numera av radiumhemmet, radiofysiska institutionen och en avdelning för sjukhusfysik samt en institution för medicinsk radiobiologi och en tumörpatologisk institution.

Nämnden för tillsyn över forskningsverksamheten består numera av – förutom en av jubileumsfonden utsedd ordförande – två överläkare vid radiumhemmet samt professorerna i radiofysik och tumörpatologi.

Den 7 april i år har träffats en överenskommelse om jubileumskliniken med radiumhemmet mellan SFN samt företrädare för SLL, jubileumsfonden och cancerföreningen. Överenskommelsen redovisas närmare i ett följande avsnitt.

Sjukhusvård för utlandssvenskar m. m.

Vårdskyldighet

Enligt bestämmelser i 3 § sjukvårdslagen (1962:242) åligger det *sjukvårdshuvudmännen* att för dem, vilka är bosatta inom sjukvårdshuvudmännens sjukvårdsområden, ombesörja såväl öppen som sluten vård för sjukdom, skada, kroppsfel och barnsbörd, i den mån inte annan drar försorg härom. Samma skyldighet att ombesörja vård åvilar sjukvårdshuvudmännen för dem, som vistas inom sjukvårdsområdena utan att vara där bosatta, om behov av omedelbar vård föreligger.

Enligt bestämmelser i 24 § sjukvårdslagen beslutar vederbörande överläkare, sjukstuguläkare eller sjukhemsläkare om intagning på sjukvårdshuvudmännens sjukhus inom ramen för vad sjukvårdsstyrelserna bestämt. Beslutanderätten kan delegeras.

Om intagning på *KS* gäller enligt reglementet för KS bl. a. att vårdsökande från Stockholms län skall äga företräde vid intagning i enlighet med gällande avtal med länets landsting angående vård av sjuka från länet och att vid KS skall mottas militär personal. Andra vårdsökande får intas i den ordning som betingas av de till intagning anmäldas behov av vård eller observation. Om intagning beslutar inom ramen för vad direktionen för KS bestämt vederbörande överläkare eller annan läkare vid KS, åt vilken överläkaren uppdragit att ombesörja intagning.

Vårdavgift

Genom s. k. utomlänsavtal – som gäller för ett år i sänder – reglerar *sjukvårdshuvudmännen* frågor om ersättning för vård som lämnas patienter som inte är bosatta inom den vårdgivande huvudmannens sjukvårdsområde. I skriften Meddelande till 1981 års utomlänsavtal, januari 1981, vilken innehåller anvisningar för tillämpningen av det mellan sjukvårdshuvudmännen träffade utomlänsavtalet för år 1981 m. m., finns ett särskilt avsnitt om vårdavgifter för utlandssvenskar.

Utlandssvenskar som insjuknar och blir i behov av sjukhusvård under vistelse i Sverige kan enligt dessa anvisningar få vård vid närmaste sjukhus, och patientavgiften blir 40 kr. per dag. Uppkommer akut behov av öppen vård under vistelse här i landet skall patienten söka vård vid närmaste läkarmottagning. Patientavgiften blir 25 kr. per besök.

För utlandssvensk som söker sjukhusvård i Sverige för vårdbehov som uppkommit under vistelse utomlands eller i övrigt för icke akut vårdbehov gäller inte samma avgiftsregler som vid akut insjuknande här i landet. Ett undantag gäller dock för utlandssvensk, som i bosättningslandet inte kan få tillfredsställande sjukhusvård vilken ersätts genom sjukförsäkring eller motsvarande. Han kan nämligen erhålla sjukhusvård i Sverige för 40 kr. per dag inom det sjukvårdsområde, där han var kyrkobokförd vid utflyttningen från Sverige. Patientavgiften för icke akut öppen läkarvård kan variera. Hos flertalet sjukvårdshuvudmän är avgiften 152 kr. per besök (motsvarande den vanliga patientavgiften 25 kr. jämte den ersättning som skulle ha utgått till sjukvårdshuvudmannen från försäkringskassan om patienten varit bosatt här i landet). För öppen läkarvård skall patienten vända sig till vårdmottagning hos den sjukvårdshuvudman inom vars sjukvårdsområde han var bosatt vid tidpunkten för utvandringen.

Enligt av regeringen fastställda bestämmelser om vårdavgifter vid *KS* under år 1981 gäller att vårdavgiften vid vård på allmänt rum skall vara 40 kr. per vårddag för svenska medborgare, som bor på utrikes ort. Något krav på att vårdbehovet skall ha uppkommit under vistelse i Sverige är inte uppställt.

Direktionen för KS har beträffande öppen läkarvård bestämt att vårdavgiften för utlandssvensk skall vara 25 kr. per besök om han vid tillfällig vistelse blir i behov av akut vård och 152 kr. per besök om han inte är inskriven i allmän försäkringskassa och är i behov av icke akut vård.

Sjukvårdsersättning

Svenska medborgare är försäkrade enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring vare sig de bor i Sverige eller utomlands.

Enligt bestämmelser i 2 kap. 8 § nämnda lag äger dock försäkrad som inte är bosatt i riket rätt till sjukvårdsersättning från den allmänna försäkringen endast om vårdbehovet uppkommit under vistelse här i landet. Ersättningen för sjukhusvård enligt den allmänna försäkringen är 40 kr. per vårddag. Patientavgiften vid öppen vård inom den offentliga vården är 25 kr. per besök.

Initiativ av socialutskottet beträffande reumatikervården, m. m.

Utskottets initiativ

Under 1977/78 års riksmöte väcktes ett antal motioner om utbyggande av reumatikervården – bl. a. med förslag om inrättande av vårdplatser för barnreumatiker vid regionsjukhuset i Umeå. Inför behandlingen av motionerna anordnade utskottet i april 1978 ett sammanträffande med företrädare för socialstyrelsen, Landstingsförbundet, Svenska läkaresällskapet och

Riksförbundet mot reumatism, varvid frågor om reumatologisk vård belystes. Företrädarna för socialstyrelsen och Landstingsförbundet framhöll bl. a. att de var medvetna om att särskilda insatser måste göras i fråga om reumatikervården. Företrädarna för socialstyrelsen framhöll vidare att socialstyrelsen i syfte att komplettera principprogrammet för hälso- och sjukvården inför 1980-talet förberett ett utvecklingsarbete om vårdsektorn rörelseorganens sjukdomar samt lämnade information om syftet med detta utvecklingsarbete.

Utskottet framhöll vid behandlingen av motionerna bl. a. att det fanns starka skäl för att den reumatologiska vården ägnades särskild uppmärksamhet vid den fortsatta strukturomvandlingen och utbyggnaden av hälso- och sjukvården, att det var angeläget att socialstyrelsens utredningsarbete om rörelseorganens sjukdomar sattes i gång utan dröjsmål och bedrevs med skyndsamhet samt att utredningsarbetet bedrevs i nära kontakt med de för planeringen och utbildningen av hälso- och sjukvårdspersonal ansvariga myndigheterna. Utskottet framhöll vidare att särskilda resurser i olika delar av landet för behandling och vård av reumatiskt sjuka barn tedde sig mycket angelägna. Utskottets betänkande i ärendet, SoU 1978/79:6, behandlades av riksdagen i början av 1978/79 års riksmöte, varvid riksdagen på förslag av utskottet beslutade ge regeringen till känna vad utskottet anfört beträffande reumatikervården (rskr 1978/79:7).

Med anledning av riksdagens beslut beslutade regeringen i januari 1979 att uppdra åt socialstyrelsen att i enlighet med vad utskottet anfört skyndsamt utarbeta sektorprogram för vårdsektorn rörelseorganens sjukdomar och därvid överväga bl. a. vilka åtgärder som bör vidtas för att förbättra rekryteringen av läkare och annan personal till ifrågavarande områden. Regeringen överlämnade utskottets betänkande och riksdagens skrivelse i övrigt till socialdepartementets sjukvårdsdelegation.

Socialstyrelsens utredning om ett sektorprogram avseende rörelseorganens sjukdomar

Inom socialstyrelsen har igångsatts ett utredningsarbete som skall omfatta planering från såväl medicinsk som social synpunkt av vårdsektorn rörelseorganens sjukdomar och som skall syfta till ett s. k. sektorprogram för denna vårdsektor. Utredningsarbetet inleddes med en delstudie under tiden fram till sommaren 1979. Sektorprogrammet avses skola ligga till grund för hälso-, sjuk- och socialvårdspolitiska ställningstaganden samt tjäna som underlag för huvudmännens planering. Inom programmet skall man analysera och lämna förslag beträffande bl. a. organisation och avgränsning av vårdsektorn samt samverkan inom denna mellan primärvård, länssjukvård och regionsjukvård. Vidare skall behovet av medicinska och sociala åtgärder inom vårdsektorn redovisas. Utredningsarbetet bedrivs i en arbetsgrupp för primärvårdsfrågor samt i fyra expertgrupper för läns- och regionsjukvårds-

frågor. Expertgrupperna skall bl. a. beskriva de aktuella sjukdomarna och behandlingsinsatser för dem, uppmärksamma förebyggande åtgärder avseende såväl miljö som individ, ange den kompetens som erfordras och de personalkategorier som kan komma i fråga inom de olika områdena. Områden inom vilka kunskaper f. n. saknas skall anges, och behovet av förändringar inom grundutbildningen, vidareutbildningen och fortbildningen för sjukvårdspersonalen skall beaktas. Expertgrupperna skall bl. a. även ange vilka forsknings- och utvecklingsuppgifter som lämpligen bör förläggas till läns- resp. regionsjukvårdsnivå. Avsikten är att slutresultat från utredningsarbetet skall kunna föreligga under år 1981.

Utskottet

Propositionens huvudsakliga innehåll m. m.

Fråga om förändring av huvudmannaskapet för karolinska sjukhuset (KS) berördes redan i anslutning till 1960 års regionsjukvårdsreform. I den proposition (1960:159), som låg till grund för denna reform, uttalades sålunda bl. a. (s. 133) att starka skäl kunde åberopas för att överväga om inte staten för framtiden borde avhända sig huvudmannaskapet för KS och akademiska sjukhuset i Uppsala.

Sedan frågan även berörts i annat sammanhang och företrädare för Stockholms läns landstingskommun (SLL) förklarat att SLL var beredd att uppta överläggningar om att överta KS och att inordna sjukhuset i SLL:s sjukvårdsorganisation tillkallades år 1977 en särskild utredare – utredningen (S 1977:14) om huvudmannaskapet för karolinska sjukhuset (KS-utredningen) – för att klarlägga betingelserna för ett överförande av huvudmannaskapet för KS till SLL och därmed sammanhängande frågor. Till KS-utredningen knöts som sakkunniga företrädare för de anställdas organisationer samt som experter vissa tjänstemän hos SLL. KS-utredningen avgav år 1979 betänkandet (Ds S 1979:6) Betingelser för överförande av huvudmannaskapet för karolinska sjukhuset till Stockholms läns landstingskommun. KS-utredningen ansåg sammanfattningsvis bl. a. att de sjukvårdspolitiska och sjukvårdsorganisatoriska motiven för att inlemma KS i SLL:s sjukvårdsorganisation hade förstärkts under 1960- och 1970-talen. KS-utredningen fann inte några sakliga eller formella skäl som utgjorde hinder mot att huvudmannaskapet för KS överfördes till SLL. De till KS-utredningen knutna företrädarna för de anställdas organisationer avgav ett särskilt yttrande, vilket fogades vid betänkandet. De ansåg bl. a. att KS-utredningen inte tillräckligt utvärderat konsekvenserna av en huvudmannaskapsförändring och inte heller försökt belysa tänkbara alternativ till en sådan förändring. De framhöll bl. a. att en ny utredning borde ges tillfälle att klarlägga förutsättningarna för ett bibehållet statligt huvudmannaskap för KS för att man därigenom skulle erhålla ett mera fullständigt beslutsunderlag.

KS-utredningen överlämnades till statens förhandlingsnämnd (SFN) som sedan år 1965 haft i uppdrag att söka klarlägga villkoren för ett eventuellt kommunalt övertagande av KS.

I årets budgetproposition (bil. 8, s. 134–136) anmäldes att en villkorlig uppgörelse hade träffats mellan SFN och företrädare för SLL om ändrat huvudmannaskap för KS m. m. och att beredningen av frågan om anslag till sjukhuset borde slutföras i samband med regeringens prövning av uppgörelsen. Det föreslogs att riksdagen, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1981/82 skulle beräkna vissa medel under fyra anslag som avser sjukhuset.

I budgetpropositionen (bil. 8, s. 152) anmäldes vidare att frågan om anslag till bidrag till kommunala undervisningssjukhus påverkades av uppgörelsen om KS m. m. och att beredningen av anslagsfrågan borde slutföras i samband med regeringens prövning av uppgörelsen. Det föreslogs därför även beträffande bidrag till kommunala undervisningssjukhus att riksdagen, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1981/82 skulle beräkna vissa medel.

I nu aktuell proposition 1980/81:95 framläggs för riksdagen nämnda uppgörelse (träffad den 27 november 1980) om ändrat huvudmannaskap för KS m. m. samt anmäls dels en överskommelse den 21 november 1980 mellan SFN och företrädare för huvudmännen för kommunala undervisningssjukhus om fortsatt samarbete angående läkarutbildning och forskning innebärande att giltighetstiden för 1977 års avtal om läkarutbildning och forskning (LUA 77) förlängs till att omfatta även år 1981 m. m., dels vissa andra överenskommelser mellan SFN och företrädare för olika sjukvårdshuvudmän berörande läkarutbildning m. m. Vidare framläggs förslag om de medelsanvisningar m. m. för budgetåret 1981/82 under olika anslag som följer av ett godkännande av nämnda uppgörelse och överenskommelser liksom ett förslag om upphävande av viss lag avseende KS.

Uppgörelsen om ändrat huvudmannaskap för KS m. m. har innefattats i ett förhandlingsprotokoll den 27 november 1980 jämte följande vid protokollet fogade avtal och överenskommelser samma dag, nämligen (1) avtal om ändrat huvudmannaskap för karolinska sjukhuset, (2) avtal om överlåtelse av fast egendom i Solna, (3) protokoll om samarbete rörande läkarutbildning och forskning vid karolinska sjukhuset, m. m., (4) avtal om samarbete i vissa frågor berörande karolinska sjukhuset, (5) avtal om slutreglering av ekonomiska frågor avseende karolinska sjukhuset, (6) avtal om vissa övergångsanordningar i anledning av avtal om ändrat huvudmannaskap för karolinska sjukhuset samt (7) protokoll om tillägg till förhandlingsprotokoll den 21 november 1980 om fortsatt samarbete angående läkarutbildning och forskning.

Vad som överenskommits i nämnda protokoll och avtal gäller under förbehåll av godkännande av regeringen och SLL.

Uppgörelsen innebär i korthet följande.

SLL tar över huvudmannaskapet för KS från staten den 1 januari 1982.

Sjukhusets ställning som region- och undervisningssjukhus behålls. SLL åtar sig att fullgöra statens sjukvårdsåtaganden gentemot Gotlands kommun och berörda landstingskommuner inom Örebro regionsjukvårdsområde enligt nu gällande avtal om regionsjukvård m. m. vid KS.

För KS kommer fr. o. m. år 1982 att gälla samma regler som för övriga kommunala undervisningssjukhus. Sjukhusets resurser skall således enligt läkarutbildningsavtal stå till förfogande för utbildningen och forskningen vid karolinska institutet.

Arbetstagare vid KS skall erbjudas anställning hos SLL. SLL blir därmed arbetsgivare för personalen vid KS på samma sätt som för personalen vid andra sjukhus inom länet.

Sjukhusets mark, byggnader och utrustning överlämnas vederlagsfritt till SLL. Vidare sker bl. a. en fullständig och slutlig reglering av samtliga ekonomiska mellanhavanden mellan staten och SLL som grundar sig på tidigare avtal och överenskommelser rörande KS. Samma regler för statlig investeringsersättning som gäller för flertalet andra undervisningssjukhus i landet införs även för KS och Huddinge sjukhus.

I propositionen föreslås att riksdagen skall bemyndiga regeringen att godkänna uppgörelsen.

SLL har vid sammanträde den 9 mars 1981 för sin del godkänt uppgörelsen.

Mot bakgrund av att, som nämnts, förändringen av huvudmannaskapet för KS avses ske den 1 januari 1982 föreslås riksdagen vidare dels anta ett förslag till lag om upphävande av lagen (1969:45) om vissa bidrag för vård vid karolinska sjukhuset, innebärande att denna lag skall upphöra vid utgången av år 1981, dels anvisa medel m. m. till verksamheten vid sjukhuset för första hälften av budgetåret 1981/82. De begärda medelsanvisningarna m. m. framgår av redovisningen ovan (s. 1) av propositionsförslagen vid mom. 4–9.

Enligt ovannämnda uppgörelse skall staten bevilja SLL lån om sammanlagt 100 milj. kr. för investeringar vid KS. Lånen skall få lyftas med 20 milj. kr. per den 1 juli ettvart av åren 1982–1986. För detta ändamål föreslås att riksdagen under ett nytt anslag, Lån till Stockholms läns landstingskommun för vissa investeringar, för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 20 000 000 kr.

SLL:s övertagande av KS avses inte omfatta giftinformationscentralen vid sjukhuset. För dennas verksamhet under andra hälften av nästa budgetår föreslås att riksdagen under ett nytt anslag, Giftinformationscentralen, för nästa budgetår anvisar ett förslagsanslag av 1 000 000 kr.

Vidare föreslås i propositionen att riksdagen skall bemyndiga regeringen att ikläda staten de ekonomiska förpliktelser, som följer av överenskommelsen den 21 november 1980 mellan staten och berörda sjukvårdshuvudmän

om fortsatt samarbete under år 1981 angående läkarutbildning och forskning.

Bl. a. med hänsyn till dessa ekonomiska förpliktelser och uppgörelsen om ändrat huvudmannaskap för KS beräknas en medelsanvisning av 835 milj. kr. under förslagsanslaget Bidrag till kommunala undervisningssjukhus vara erforderlig för nästa budgetår, och det föreslås i propositionen att riksdagen anvisar medel i enlighet härmed.

Motionerna

I två motioner – 1980/81:2013 av Lars Werner m. fl. (vpk) och motion 1980/81:2012 av Olof Palme m. fl. (s) – yrkas bl. a. *avslag på propositionen i sin helhet respektive beträffande uppgörelsen om KS m. m. och därmed sammanhängande förslag.*

I *motion 1980/81:2013 (vpk)* anförs i frågan om ändrat huvudmannaskap för KS m. m. bl. a. att de föreslagna avtalstexterna. propositionen och förhandlingarna med berörda personalorganisationer ger det bestämda intrycket att det har gällt att till varje pris snabbt driva igenom ett beslut i en på förhand bestämd riktning och att man därvid har åsidosatt viktiga moment i beslutsprocessen såsom allsidig belysning av såväl politiska som praktiska konsekvenser och inte minst ett rimligt personalinflytande över förändringen. Motionärerna anser att ett alternativ till ett överförande av KS under SLL:s huvudmannaskap bör utredas innan ett beslut om huvudmannaskapet kan tas. I motionen anges en rad frågor som i ett sådant sammanhang bör belysas, bl. a. frågorna om det i dag finns behov av ett stort statligt sjukhus med omfattande forskningsresurser och lång forskningstradition och om det finns möjlighet att tillgodose SLL:s behov av att inordna KS vårdresurser på ett bättre sätt i sin sjukvårdsplanering utan att huvudmannaskapet förändras. Motionärerna uttalar vidare att nackdelar uppstår för personalen vid ett genomförande av uppgörelsen om ändrat huvudmannaskap för KS. I detta hänseende anförs bl. a. att personalen inte får några garantier för fortsatt anställning vid KS, att personaltätheten vid KS kommer att minskas med bl. a. ökad arbetsbörda som följd samt att det under lång tid kommer att finnas en personalkategori vid KS med löner och sociala förmåner med utgångspunkt i de statliga avtalen och en som är anställd enligt landstingsavtalen med sämre villkor i nämnda hänseenden. Motionärerna begär att propositionen skall avslås (yrkande 1), att en ny utredning om huvudmannaskapet för KS skall göras och att därvid de i motionen angivna problemställningarna skall belysas (yrkande 2) samt att vid den fortsatta handläggningen av frågan om huvudmannaskapet för KS personalens och de fackliga organisationernas synpunkter och krav rörande anställningsförhållanden i avsevärt större utsträckning respekteras än som hittills varit fallet (yrkande 3).

I *motion 1980/81:2012 (s)* redovisas att socialdemokraterna i Stockholms

läns landsting, som har avstyrkt uppgörelsen om ändrat huvudmannaskap för KS m. m., hävdar att övertagande av KS ger SLL överkostnader jämfört med SLL:s egna undervisningssjukhus och att dessa överkostnader torde bero antingen på att utbildningen och forskningen är större än uppgörelsen förutsätter eller på att verksamheten bedrivs irrationellt vid KS. Socialdemokraterna i SLL anser, sägs det i motionen, att uppgörelsen innebär att SLL måste skära ned forskningen eller rationalisera verksamheten.

Motionärerna hävdar att kraven på SLL skärps ytterligare i propositionen. Där förutsätts, påpekas det, att de resurser, som man vid KS i framtiden kommer att kunna förfoga över för medicinsk forskning och utbildning, kommer att totalt sett bli av minst samma omfattning som i dag. Någon garanti för att staten kommer att skjuta till de pengar som krävs för att vidmakthålla forskningen vid dagens nivå ges dock inte i propositionen, påpekas det vidare. Motionärerna anför vidare att en effektiv samordning av sjukvårdsresurserna krävs för att man på bästa sätt skall utnyttja befintliga sådana resurser inom Stockholmsregionen men påpekar att en ökad samordning inte nödvändigtvis är beroende av ett ändrat huvudmannaskap för KS utan även kan vinnas i ett nytt samarbetsavtal. Motionärerna hemställer mot denna bakgrund att riksdagen dels avslår propositionen i vad den avser uppgörelsen om KS m. m. (yrkande 1), dels begär att regeringen undersöker förutsättningarna att genom avtal reglera en samordning i ledning, administration och vårdens genomförande vid ett bibehållet statligt huvudmannaskap för KS (yrkande 2).

I två motioner av Gunnar Biörck i Värmdö (m) föreslås att *vissa villkor skall ställas upp för godkännande av uppgörelsen om KS m. m.*, nämligen i motion 1980/81:1984 beträffande Konung Gustaf V:s jubileumsklinik (jubileumskliniken) och i motion 1980/81:2000 beträffande framtida läkarutbildningsavtal med SLL.

Som bakgrund till motionerna hänvisar utskottet till redogörelser i det föregående för jubileumskliniken (s. 8–10) samt för läkarresurser för den medicinska undervisningen och forskningen vid KS och vid kommunala undervisningssjukhus m. m. (s. 4–8).

Uppgörelsen om ändrat huvudmannaskap för KS m. m. innebär att SLL skall överta även den sjukvårdande verksamheten m. m. vid jubileumskliniken samt byggnader och utrustning m. m. Allmänt gäller enligt uppgörelsen (6 § i avtalet om ändrat huvudmannaskap för KS) att SLL inträder i statens rättigheter och skyldigheter enligt de avtal (motsvarande) som efter utgången av år 1981 gäller för den övertagna verksamheten vid KS. Undantag görs emellertid för bl. a. 1941 års överenskommelse angående jubileumskliniken. SFN hänvisar i sina kommentarer till uppgörelsen (prop. s. 40) till att regeringen år 1979 uppdragit åt SFN att förhandla om översyn av 1941 års överenskommelse.

Som bilaga till *motion 1980/81:1984 (m)* är fogat ett utdrag ur den skrift av den 6 mars 1981 som inkommit till utskottet från Konung Gustaf V:s

jubileumsfond (jubileumsfonden) och Cancerföreningen i Stockholm. I denna skrift erinras om de bindningar som finns mellan jubileumskliniken, å ena sidan, samt jubileumsfonden och cancerföreningen, å andra sidan, genom de bidrag till jubileumsklinikens tillkomst och verksamhet som jubileumsfonden och cancerföreningen lämnat och det inflytande på verksamheten som dessa mot denna bakgrund tillförsäkrats genom 1941 års överenskommelse angående jubileumskliniken. Enligt jubileumsfonden och cancerföreningen kan det inte godtas att staten genom en överlåtelse av jubileumskliniken frigör sig från 1941 års överenskommelse utan att samtidigt sörja för att de intressen blir tillgodosedda som uppbärs av jubileumsfonden och cancerföreningen med rättsligt stöd av nämnda överenkommelse.

I motionen begärs att riksdagen i anslutning till ett bemyndigande för regeringen att godkänna uppgörelsen om ändrat huvudmannaskap för KS m. m. skall föreskriva att bemyndigandet inte skall avse jubileumskliniken om inte särskilt avtal före regeringens godkännande av uppgörelsen slutits mellan SLL samt jubileumsfonden och cancerföreningen om klinikens framtida ställning.

I *motion 1980/81:2000 (m)* uttalas farhågor för att resurserna för forskning vid KS skall bli sämre, när SLL övertar huvudmannaskapet för sjukhuset. Motionären påpekar att enligt nuvarande bestämmelser ca 300 läkare vid KS har skyldighet och möjlighet att inom ramen för sin fastställda arbetstid inrymma viss tid för forskning. Ett kommande läkarutbildningsavtal för KS måste, framhåller motionären, baseras på nu gällande förutsättningar i detta hänseende. Motionären påpekar vidare – mot bakgrund av att ersättningarna för utbildning och forskning från staten till huvudmännen för de kommunala undervisningssjukhusen utgörs av "klumpbelopp" – att man vid de olika klinikerna på dessa sjukhus saknar kännedom om vilka resuser dessa ersättningar finansierar och att detta är ett orimligt förhållande. Motionären begär att riksdagen till ett bemyndigande för regeringen att godkänna uppgörelsen om ändrat huvudmannaskap för KS m. m. fäster som villkor att det i framtida läkarutbildningsavtal med SLL dels skall anges hur stor den del av ersättningarna från staten är som skall tillfalla KS och vilka ändamål denna del av ersättningarna är avsedd att tillgodose, dels skall inrymmas en skyldighet för SLL att på begäran redovisa sina prestationer enligt avtalen. Motionären framhåller att logiken rimligen kräver att bestämmelser i dessa hänseenden även inarbetas i övriga läkarutbildningsavtal.

I en motion – *motion 1980/81:2011* av Margareta Andrén (fp) och Jörgen Ullenhag (fp) – tas upp fråga om *sjukhusvård för utlandssvenskar vid KS med SLL som huvudman för sjukhuset.*

I ett föregående avsnitt har lämnats en redovisning för vad som gäller beträffande sjukhusvård för utlandssvenskar m. m. (s. 10 och 11). Som där angivits gäller enligt av regeringen fastställda bestämmelser att vårdavgiften

för svenska medborgare, som bor på utrikes ort, skall vara 40 kr. per vårddag vid vård på allmänt rum på KS. Något krav på att vårdbehovet skall ha uppkommit under vistelse i Sverige är inte uppställt. Vid sjukhushuvudmännens sjukhus debiteras däremot med vissa undantag en högre vårdavgift för utlandssvenskar om behovet av vård uppkommit utomlands.

I uppgörelsen om ändrat huvudmannaskap för KS m. m. (5 § punkt 5 i avtalet om samarbete i vissa frågor berörande KS) har parterna förklarat sig ense om att fortsätta förhandlingarna om statens ersättning till SLL i det fall att staten önskar att SLL åtar sig uppgifter i fråga om bl. a. utlandssvenskar utöver vad som eljest ankommer på SLL.

I motionen framhålls att KS under årens lopp har spelat en viktig roll för utlandssvenskar som insjuknar utanför Sverige. Motionärerna påpekar att uppgörelsen lämnar frågan om kostnadsansvaret för den framtida sjukhusvården för utlandssvenskar vid KS öppen. Motionärerna anser emellertid att ingen förändring i stort bör ske för utlandssvenskarna.

I den under allmänna motionstiden 1981 väckta motionen 1980/81:1649 av Maj Pehrsson m. fl. (c) tas upp frågan om *utbyggnad av barnreumatikervården*. Motionärerna påpekar att det i Sverige finns endast en vårdavdelning för barnreumatiker, nämligen den barnreumatologiska avdelningen vid regionsjukhuset i Lund (Lunds lasarett). Enligt motionärerna bör en snabb utbyggnad av antalet vårdplatser för barnreumatiker ske, t. ex. genom inrättande av en avdelning i barnreumatologi i Stockholm. Motionärerna begär därför att tillgängliga medel skall omfördelas så att en överläkartjänst i barnreumatologi kan inrättas vid Huddinge sjukhus eller vid KS.

Utskottets ställningstaganden

Utskottet delar uppfattningen att sjukvårdspolitiska och sjukvårdsorganisatoriska skäl talar för en *fastare anknytning av KS till SLL:s sjukvårdsorganisation*.

I de förhandlingar som föregått uppgörelsen om ändrat huvudmannaskap för KS m. m. har parterna diskuterat såväl ändring av huvudmannaskapet för KS som andra alternativ i syfte att åstadkomma en bättre samordning av vårdresurserna inom SLL:s sjukvårdsområde. Parterna har sålunda bl. a. diskuterat förutsättningarna för ett fortsatt statligt huvudmannaskap men med ökat inflytande för SLL. Ett alternativ som diskuterats innebar att SLL skulle arrendera eller hyra KS – inklusive all personal – av staten. SLL skulle således svara för sjukvården, medan staten skulle tillhandahålla lokaler och personal för verksamheten. Parterna konstaterade emellertid att ett sådant alternativ medförde en stor risk för svårigheter till följd av oklara ansvarsförhållanden samt olikheter i regelsystem och beslutsordning m. m. mellan staten och SLL. Staten skulle t. ex. ha ett arbetsgivaransvar men inte kunna påverka de anställdas arbetssituation m. m., vilket också skulle

inskränka de anställdas möjligheter att påverka arbetsförhållandena.

I likhet med förhandlingsparterna och föredragande statsrådet anser utskottet att den behövliga samordningen av sjukvårdsresurserna inom SLL:s sjukvårdsområde bäst främjas genom att SLL övertar huvudmannaskapet för KS. Någon anledning att – som föreslås i yrkande 2 i motion 1980/81:2012 (s) och i yrkande 2 i motion 1980/81:2013 (vpk) – särskilt utreda frågan om ett alternativ m. m. till ett ändrat huvudmannaskap finns enligt utskottets mening inte.

Uppgörelsen om ändrat huvudmannaskap för KS m. m. innebär bl. a. att det för KS fr. o. m. 1982 skall gälla samma regler som för övriga kommunala undervisningssjukhus. Sjukhusets resurser skall sålunda enligt läkarutbildningsavtal stå till förfogande för *utbildningen och forskningen* vid KI. SLL skall inte ensidigt utan medgivande av statsmakterna t. ex. kunna lägga ner sjukhuset eller väsentligt förändra dess karaktär. I propositionen framhålls att uppgörelsen innebär en garanti för en fortsatt ändamålsenlig utveckling av den utbildning och forskning som är förlagd till KS och för att det nära samarbetet mellan KI och KS kommer att bibehållas. Den ersättning som kommer att utgå från staten till SLL för SLL:s åtaganden beträffande utbildning och forskning vid KS har fastställts i uppgörelsen med utgångspunkt i nuvarande omfattning av dessa verksamheter. I propositionen framhålls att KS skall garanteras medel enligt läkarutbildningsavtal som svarar mot minst de resurser som KS i dag, direkt via statsbudgeten, förfogar över för medicinsk utbildning och forskning, dock med hänsynstagande till eventuella av staten beslutade förändringar av utbildningsdimensioneringen eller forskningsverksamheten. SLL har förklarat att man avser att i ett samrådsorgan mellan KS och KI – inför behandling i den landstingskommunala styrelse under vilken KS kommer att lyda – komma att samråda i alla frågor som berör forskning och undervisning. SLL har också förklarat att man allt framgent avser bibehålla KS namn, som är förankrat i den vetenskapliga världen.

Utskottet vill starkt understryka angelägenheten av att villkoren för utbildning och forskning vid KS inte försämras genom ändringen av huvudmannaskapet för sjukhuset. Då det gäller den angivna garantin rörande medel till KS enligt läkarutbildningsavtal vill utskottet framhålla att garantin måste tolkas på det sättet att det i sådant avtal med SLL skall framgå i vilken utsträckning medel för utbildning och forskning är avsedda för verksamheten vid KS, liksom vilken verksamhet medlen är avsedda att tillgodose. Också då det gäller andra kommunala undervisningssjukhus är det enligt utskottets mening angeläget att klarhet skapas om vilka resurser som är avsedda för utbildning och forskning.

Utskottet vill i anslutning till det anförda erinra om att – i den överenskommelse mellan SFN och företrädare för huvudmännen för de kommunala undervisningssjukhusen, vari avtalades en förlänging av giltig-

hetstiden för 1977 års läkarutbildningsavtal till att omfatta år 1979 – parterna förklarade sig eniga om att gemensamt igångsätta förberedelser för att klargöra vad som skall gälla för samarbetet rörande läkarutbildning och forskning. Detta arbete har ännu inte slutförts. Här bör också nämnas att lärartjänstutredningen (U 1977:4) – såsom närmare redovisats i det föregående (s. 7 och 8) – föreslagit att fördelningen av resurser för läkarutbildning och forskning m. m., inom ramen för centrala avtal mellan staten och sjukvårdshuvudmännen, skall fastställas klinikvis genom lokala avtal mellan högskolan och resp. sjukvårdshuvudman.

Utskottet anser att man från statens sida vid förhandlingar rörande kommande läkarutbildningsavtal som avser KS bör iaktta vad utskottet i det föregående anfört. Detta bör med anledning av motion 1980/81:2000 (m) ges regeringen till känna.

Med hänsyn till föredragande statsrådets uttalande om en garanti beträffande medel för fortsatt utbildning och forskning vid KS samt en i uppgörelsen om KS m. m. (7 § i avtalet om slutreglering av ekonomiska frågor avseende KS) avtalad förpliktelse för staten att såsom övergångsbidrag med anledning av ändring av huvudmannaskapet erlägga ett belopp av sammanlagt 750 milj. kr. till SLL finns det enligt utskottets bedömning inte anledning anta att fortsatt utbildning och forskning vid KS skall bli en ekonomisk börda för SLL som förorsakar neddragning av annan verksamhet vid sjukhuset, vilket i motion 1980/81:2012 (s) befaras bli fallet.

KS-utredningen redovisade i sitt betänkande en kartläggning beträffande *löne- och anställningsvillkor för statsanställd resp. landstingsanställd personal*. Av kartläggningen framgår att avlöningsförmånernas storlek varierar individuellt efter olika regler för statsanställda resp. landstingsanställda alltefter vederbörandes ålder, antal tjänsteår och andra förhållanden. På grund härav var det, enligt vad utredningen funnit, inte möjligt att ens för de grupper av anställda som kartläggningen avsåg med någon exakthet beräkna vad skillnaderna i förmåner betyder ekonomiskt. Ännu osäkrare skulle dylika beräkningar bli beträffande andra grupper.

Enligt uppgörelsen om ändrat huvudmannaskap för KS m. m. (8 § i avtalet om ändrat huvudmannaskap för KS) skall arbetstagare vid KS, som var anställd den dag avtalet träffades (den 27 november 1980) och alltjämt är det den 31 december 1981, erbjudas anställning fr. o. m. den 1 januari 1982 hos SLL som vederbörande skäligen bör kunna godta. Detsamma skall gälla för den som i samråd med SLL anställs efter det att avtalet träffats. Föredragande statsrådet anför i propositionen att enligt vad hon inhämtat SLL har förklarat att man är införstådd med att bereda dem som är anställda vid överlåtelsetillfället anställning på villkor som totalt sett innebär ett bibehållande av nuvarande anställnings- och avlöningsförmåner. I propositionen framhålls att en beredningsgrupp bör bildas med företrädare för staten, SLL och berörda personalorganisationer för att kartlägga de

personalpolitiska frågorna i syfte att bl. a. så långt möjligt underlätta kommande förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter om löne- och anställningsvillkor för att åstadkomma en smidig övergång.

Med hänsyn till det nu anförda bör vad som sägs i motion 1980/81:2013 (vpk) om anställningsförhållanden för personal vid KS efter en förändring av huvudmannaskapet inte föranleda någon åtgärd av riksdagen.

Den 7 april i år har mellan SFN och företrädare för SLL, jubileumsfonden och cancerföreningen träffats en överenkommelse om *jubileumskliniken.* Enligt denna överenskommelse skall bl. a. följande gälla.

SLL skall fortsätta den nuvarande verksamheten vid jubileumskliniken. För samordning av den gemensamma forskningsverksamheten vid jubileumskliniken och för att förbereda behandlingen av anslagsärenden i jubileumsfondens styrelse skall finnas en forskningsnämnd, vars ordförande utses av jubileumsfondens styrelse och vars ledamöter i övrigt m. m. anges i överenskommelsen. KI skall företräda jubileumsklinikens intressen vid representation enligt läkarutbildningsavtal i kommunala organ vid behandling av frågor som rör jubileumskliniken. 1941 års överenskommelse skall upphöra att gälla vid utgången av år 1981. Den nu träffade överenskommelsen om jubileumskliniken skall gälla under förbehåll att såväl uppgörelsen om ändrat huvudmannaskap för KS m. m. som överenskommelsen om jubileumskliniken godkänns av regeringen samt att överenkommelsen om jubileumskliniken godkänns av SLL:s hälso- och sjukvårdsnämnd genom beslut som vinner laga kraft ävensom av styrelsen för jubileumsfonden och av styrelsen för cancerföreningen.

Överenskommelsen om jubileumskliniken har godkänts av jubileumsfondens styrelse den 8, av cancerföreningens styrelse den 13 samt av SLL:s hälso- och sjukvårdsnämnd den 21 i denna månad. Härigenom får motion 1980/81:1984 (m) anses tillgodosedd. Utskottet har för sin del inte något att erinra mot överenskommelsen.

Utskottets ställningstagande till *uppgörelsen om ändrat huvudmannaskap för KS m. m.* innebär sammanfattningsvis att utskottet dels tillstyrker att riksdagen bemyndigar regeringen att godkänna uppgörelsen, dels avstyrker följande motioner, nämligen motion 1980/81:1984 (m), motion 1980/81:2012 (s) samt motion 1980/81:2013 (vpk) yrkande 1 i här aktuell del samt yrkandena 2 och 3. Utskottet vill i detta sammanhang nämna att SFN år 1977 erhöll i uppdrag att förhandla om överförande av huvudmannaskapet för akademiska sjukhuset i Uppsala från staten till Uppsala läns landstingskommun och att förhandlingar härom numera har inletts.

I fråga om *sjukhusvård för utlandssvenskar vid KS* vill utskottet förorda att man genom förhandlingar med SLL söker tillskapa en ordning som inte avviker från den som f. n. gäller.

Vad utskottet sålunda med anledning av motion 1980/81:2011 (fp) anfört

om sjukhusvård för utlandssvenskar vid KS bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Regionsjukvårdsutredningen (S 1974:07) påpekade i sitt betänkande (SOU 1978:70) Regionsjukvården bl. a. att *barnreumatologi* är en flerregional verksamhet, som inte bör utvecklas på flera än två ställen i landet. Bl. a. mot bakgrund av initiativ av utskottet pågår inom socialstyrelsen ett utredningsarbete om ett sektorprogram avseende rörelseorganens sjukdomar. Utskottet har lämnat närmare uppgifter härom i ett föregående avsnitt (s. 11–13). Utredningsarbetet omfattar även frågor om barnreumatologin. Med hänsyn till det pågående utredningsarbetet är utskottet f. n. inte berett att uttala sig om var en ytterligare vårdenhet i barnreumatologi bör tillskapas. Utskottet avstyrker därför motion 1980/81:1649 (c).

I propositionen framlagt *lagförslag* avseende KS samt de i propositionen föreslagna *medelsanvisningarna m. m.* avseende verksamheten vid KS under första delen av nästa budgetår, giftinformationscentralen vid KS och lån till SLL för vissa investeringar föranleder inte någon erinran från utskottets sida.

Utskottet har inte något att erinra mot att regeringen bemyndigas att i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anförts i propositionen ikläda staten de ekonomiska förpliktelser som följer av överenskommelsen mellan staten och berörda sjukvårdshvudmän om *fortsatt samarbete under år 1981 angående läkarutbildning och forskning.*

Inte heller har utskottet något att erinra mot att till *Bidrag till kommunala undervisningssjukhus* anvisas 835 milj. kr. för nästa budgetår.

Utskottets ovan redovisade ställningstaganden till propositionsförslagen innebär att utskottet avstyrker den i detta ärende aktuella delen av yrkande 1 i motion 1980/81:2013 (vpk) i sin helhet.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *utbyggnad av barnreumatikervården*
   att riksdagen avslår motion 1980/81:1649,
2. beträffande *fortsatt samarbete med sjukvårdshuvudmännen under år 1981 angående läkarutbildning och forskning*
   att riksdagen, med bifall till propositionen i denna del och med avslag på motion 1980/81:2013 yrkande 1 delvis, bemyndigar regeringen att i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anförts i propositionen ikläda staten de ekonomiska förpliktelser, som följer av en överenskommelse mellan staten och berörda sjukvårdshuvudmän om fortsatt samarbete under år 1981 angående läkarutbildning och forskning.

3. beträffande *ändring av huvudmannaskapet för karolinska sjukhuset, m. m.*
att riksdagen med bifall till propositionen i denna del, med anledning av motion 1980/81:2000 och med avslag på motion 1980/81:1984, motion 1980/81:2012 samt motion 1980/81:2013 yrkande 1, såvitt yrkandet tas upp i detta ärende och inte behandlas vid moment 2, och yrkandena 2 och 3
a) bemyndigar regeringen att för statens del godkänna en mellan staten och Stockholms läns landstingskommun träffad uppgörelse om ändrat huvudmannaskap för karolinska sjukhuset m. m., som intagits i förhandlingsprotokoll den 27 november 1980 med därtill fogade avtal och protokoll,
b) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om kommande läkarutbildningsavtal som avser karolinska sjukhuset,
c) antar vid propositionen fogat förslag till lag om upphävande av lagen (1969:653) om vissa bidrag för vård vid karolinska sjukhuset,
d) till *Karolinska sjukhuset: Avlöningar till läkare* för budgetåret 1981/82 anvisar ett förslagsanslag av 74 000 000 kr.,
e) godkänner en i propositionen beräknad driftstat för förvaltning av fastigheter vid karolinska sjukhuset för tiden den 1 juli–den 31 december 1981,
f) till *Karolinska sjukhuset: Driftkostnader* för budgetåret 1981/82 anvisar ett förslagsanslag av 374 000 000 kr.,
g) till *Karolinska sjukhuset: Utrustning* för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 15 000 000 kr.,
h) bemyndigar regeringen att besluta om byggnadsarbeten vid karolinska sjukhuset för tiden den 1 juli–den 31 december 1981 inom de kostnadsramar, som förordats i propositionen,
i) till *Karolinska sjukhuset: Byggnadsinvesteringar* för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 22 500 000 kr.,
j) till *Bidrag till kommunala undervisningssjukhus* för budgetåret 1981/82 anvisar ett förslagsanslag av 835 000 000 kr.,
k) till *Giftinformationscentralen* för budgetåret 1981/82 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 000 kr.,
l) till *Lån till Stockholms läns landstingskommun för vissa investeringar* för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 20 000 000 kr.,
4. beträffande *frågan om utlandssvenskars sjukhusvård vid karolinska sjukhuset*

att riksdagen med anledning av motion 1980/81:2011 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört i frågan.

Stockholm den 23 april 1981

På socialutskottets vägnar
GABRIEL ROMANUS

Närvarande: Gabriel Romanus (fp), Karl Leuchovius (m)*, Rune Gustavsson (c), Evert Svensson (s), Erik Larsson (c), Ivar Nordberg (s), Blenda Littmarck (m), Sven-Gösta Signell (s)*, Anita Bråkenhielm (m), Stig Alftin (s), Karin Israelsson (c), Lena Öhrsvik (s), Maria Lagergren (s), Anita Persson (s)* och Margot Håkansson (fp).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservation

Ändring av huvudmannaskapet för karolinska sjukhuset, m. m. (mom. 3) och *frågan om utlandssvenskars sjukhusvård vid karolinska sjukhuset (mom. 4)*

Evert Svensson, Ivar Nordberg, Sven-Gösta Signell, Stig Alftin, Lena Öhrsvik, Maria Lagergren och Anita Persson (alla s) anser

dels att det avsnitt i utskottets betänkande som börjar på s. 19 med "I de" och slutar på s. 23 med "sin helhet" bort ha följande lydelse:

Den uppgörelse om ändrat huvudmannaskap för KS m. m. som SFN träffat med företrädare för SLL innebär bl. a. att kostnadsnivån vid KS skall anpassas till vad som är normalt vid ett landstingskommunalt undervisningssjukhus. Uppgörelsen innebär vidare att omfattningen av den forskning och läkarutbildning som bör bedrivas vid KS läggs fast. Under en övergångsperiod om sex år skall SLL erhålla ett bidrag på sammanlagt 750 milj. kr., för att successivt anpassa sjukvårdsorganisationen och den ekonomiska planeringen till de nya förutsättningarna.

Socialdemokraterna i Stockholms läns landsting, som har avstyrkt uppgörelsen, hävdar att övertagandet av KS kommer att medföra överkostnader för KS jämfört med SLL:s övriga undervisningssjukhus/enheter. Dessa överkostnader torde bero antingen på att forskningen och utbildningen är större än uppgörelsen förutsätter eller på att verksamheten bedrivs irrationellt vid KS. Uppgörelsen innebär då att landstinget måste skära ned

forskningen eller rationalisera verksamheten. Det är enligt den socialdemokratiska landstingsgruppen självklart att SLL bör medverka till att finna former för en mer rationell verksamhet vid KS.

Uppgörelsen innebär emellertid att SLL ensamt skall bära kostnaderna om inte forskning och utbildning hinner anpassas till den volym som förutsätts i uppgörelsen eller om rationaliseringar inte kan genomföras i den takt som överenskommits.

I propositionen förutsätts dessutom att de resurser som man vid KS i framtiden kommer att kunna förfoga över för medicinsk forskning och utbildning kommer att totalt sett bli av minst samma omfattning som i dag. Någon garanti för att staten kommer att skjuta till de pengar som krävs för att vidmakthålla forskningen vid dagens nivå ges dock inte i propositionen.

Utskottet delar den uppfattning som framförs i motion 1980/81:2012 (s) att det krävs en effektiv samordning av vårdresurserna för att man på bästa sätt skall kunna utnyttja existerande resurser för Stockholmsregionens sjukvård.

SLL:s berättigade krav såsom sjukvårdshuvudman måste därför styra planering och utveckling av länets sjukvård. Detta kräver bl. a. en nära samordning med den sjukvård som bedrivs vid KS.

Redan nu sker en betydande samordning mellan KS och SLL till nytta för båda parter. Enligt utskottets uppfattning är ytterligare samordningsvinster emellertid inte nödvändigtvis beroende av ett ändrat huvudmannaskap utan skulle också kunna vinnas i ett nytt samarbetsavtal.

Som framhålls i motion 1980/81:2012 (s) hade den socialdemokratiska landstingsgruppen i Stockholms län och Statsanställdas förbund begärt att regeringen skulle ge tilläggsdirektiv till KS-utredningen. Utredningen föreslogs få i uppdrag att, gemensamt med företrädare för SLL och staten och under medverkan från personalens företrädare, undersöka förutsättningarna att avtalsvägen reglera en samordning i ledning, administration och vårdens genomförande vid ett bibehållet statligt huvudmannaskap för KS.

KS-utredningen fick emellertid aldrig några tilläggsdirektiv. I propositionen anges att under förhandlingarna även andra alternativ har diskuterats än ett ändrat huvudmannaskap för KS i syfte att åstadkomma en bättre samordning av vårdresurserna inom SLL:s sjukvårdsområde. Varje sådant alternativ avfärdas dock som orealistiskt.

Enligt utskottets mening bör ett alternativ med ökat landstingsinflytande under fortsatt statligt huvudmannaskap övervägas noga. Frågan har inte behandlats på ett seriöst sätt av regeringen.

Mot bakgrund av vad utskottet sålunda anfört föreslår utskottet att riksdagen – med bifall till motion 1980/81:2012 (s) yrkande 1 och motion 1980/81:2013 (vpk) yrkande 1 i här aktuell del – avslår propositionen i vad avser uppgörelsen om ändrat huvudmannaskap för KS m. m.

Ett fortsatt statligt huvudmannaskap för KS men med ökat landstingsinflytande bör såsom föreslås i motion 1980/81:2012 (s) yrkande 2 utredas som

ett alternativ till en förändring av huvudmannaskapet. Under medverkan av företrädare för personalen vid KS, SLL och staten bör därvid förutsättningarna undersökas att genom avtal reglera en samordning i ledning, administration och vårdens genomförande vid ett bibehållet statligt huvudmannaskap.

Vad utskottet sålunda med anledning av motion 1980/81:2012 (s) yrkande 2 anfört om en utredning av ett alternativ till förändring av huvudmannaskapet för KS bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

En utredning i enlighet med vad sålunda föreslagits tillgodoser syftet med motion 1980/81:2013 (vpk) yrkandena 2 och 3. Motionen bör därför i dessa delar inte föranleda något initiativ av riksdagen.

Mot bakgrund av utskottets ställningstagande till uppgörelsen om ändrat huvudmannaskap för KS m. m. avstyrker utskottet det framlagda lagförslaget, motionerna 1980/81:1984 (m) och 1980/81:2000 (m) om vissa villkor för godkännande av uppgörelsen samt motion 1980/81:2011 (fp) om sjukhusvård för utlandssvenskar vid KS vid ett landstingskommunalt huvudmannaskap.

Regionsjukvårdsutredningen (S 1974:07) – – – (= utskottet s. 23) – – – motion 1980/81:1649 (c).

Ett avslag på propositionen i vad avser uppgörelsen om ändrat huvudmannaskap för KS m. m. får konsekvenser för de i propositionen föreslagna medelsanvisningarna för nästa budgetår.

Ett särskilt anslag till *Giftinformationscentralen* vid KS erfordras inte liksom inte heller ett anslag till *Lån till Stockholms läns landstingskommun för vissa investeringar.*

För verksamheten vid KS måste medel anvisas för hela nästa budgetår i stället för för enbart den första delen av budgetåret. Med utgångspunkt i vad som i propositionen förordas m. m. beträffande verksamheten vid KS under nästa budgetår – med bortseende från en ändring av huvudmannaskapet – föreslår utskottet i det följande medelsanvisningar som i princip utgör en fördubbling av de i propositionen föreslagna beloppen.

Under anslaget *G 1. Karolinska sjukhuset: Avlöningar till läkare* beräknas följande medelsbehov.

	1980/81	Beräknad ändring 1981/82	
		Direktionen för KS	Utskottet
Personal			
Läkare	227[1]	+ 5	0[2]
Anslag	134 175 000	+ 2 267 000	+ 14 741 000

[1] Härutöver beräknas medel för blockförordnanden för läkare under fortsatt vidareutbildning m. m.

[2] Vissa tjänster kan komma att överflyttas till S:t Görans sjukhus i samband med överflyttning av viss verksamhet vid KS barnkliniker till detta sjukhus.

Vid beräkningen har hänsyn tagits dels till minskade kostnader genom att viss verksamhet vid KS barnkliniker den 1 januari 1982 flyttas till S:t Görans sjukhus, dels till ökade kostnader genom viss utbyggnad av sjukgymnastutbildningen fr. o. m. den 1 januari 1982. Storleken av vissa produktivitets- och rationaliseringsvinster beräknas till drygt 3 milj. kr.

Sammanlagt bör under anslaget anvisas 148 916 000 kr.

Under anslaget *G 2. Karolinska sjukhuset: Driftkostnader* beräknas följande medelsbehov m. m.

	1980/81	Beräknad ändring 1981/82	
		Direktionen för KS	Utskottet
Personal	4 372	+ 113	– 12[1]
Anslag			
Lönekostnader och expenser	579 272 000	+ 55 394 000	+ 40 620 000
Sjukvård	900 000	+ 54 000	+ 35 000
Reseersättningar	155 000	+ 51 000	+ 5 000
därav utrikes resor	(22 000)	(+ 12 000)	(+ 2 000)
Lokalkostnader	103 388 000	+ 19 131 000	+ 14 313 000
Automatisk databehandling	6 762 000	+ 1 821 000	+ 394 000
Hjälpmedelsverksamhet	700 000	–	+ 125 000
	691 177 000	**+ 76 451 000**	**+ 55 492 000**
Inkomster vid sjukhuset, som redovisas på statsbudgetens inkomstsida:			
Vårdavgifter	484 000 000	+ 85 300 000	+ 85 300 000

Förvaltning av fastigheter
Driftstat för fastigheter som förvaltas av karolinska sjukhuset

Intäkter			
Ersättning för lokaler som upplåts till statsmyndigheter	68 312 000	+ 9 740 000	+ 7 688 000
Hyror och arrenden m. m. för lokaler och markområden som upplåts till enskilda	6 500 000	+ 500 000	+ 500 000
Diverse intäkter	1 000	–	–
Summa intäkter	*74 813 000*	*+ 10 240 000*	*+ 8 188 000*

[1] Vissa tjänster kan komma att överflyttas till S:t Görans sjukhus i samband med överflyttning av viss verksamhet vid KS barnkliniker till detta sjukhus

	1980/81	Beräknad ändring 1981/82	
		Direktionen för KS	Utskottet
Kostnader			
Reparations- och underhållskostnader m. m.	22 000 000	+ 8 000 000	+ 2 200 000
Hyres- och arrendekostnader m. m.	2 160 000	+ 100 000	+ 100 000
Avskrivningar enligt plan	4 055 000	+ 575 000	+ 575 000
Summa kostnader	*28 215 000*	+ *8 675 000*	+ *2 875 000*
Överskott att tillföras statsbudgeten	**46 598 000**	+ **1 565 000**	+ **5 313 000**

Vid beräkningen har även här tagits hänsyn till de ovan nämnda förändringarna beträffande verksamheten vid KS barnkliniker och sjukgymnastutbildningen. Storleken av vissa produktivitets- och rationaliseringsvinster beräknas till 12 672 000 kr.

Sammanlagt bör under anslaget anvisas 746 669 000 kr.

Under anslaget *G 3. Karolinska sjukhuset: Utrustning* bör 18,5 milj. kr. anvisas för nyinköp av utrustning till befintliga kliniker och avdelningar och 21 milj. kr. för utrustning i samband med den allmänna upprustningen av KS.

Sammanlagt bör under anslaget anvisas 39 500 000 kr.

Under anslaget *G 4. Karolinska sjukhuset: Byggnadsinvesteringar* föreslås att medel anvisas enligt följande investeringsplan och anslagsberäkning.

Investeringsplan (1 000-tal kr.)

Byggnadsobjekt	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart år/mån	Färdigställ. år/mån
			Faktisk t. o. m.	Beräknad för			
	79-04-01	80-04-01	80-06-30	1980/81	1981/82[1]		
1. Ej slutredovisade objekt, färdigställda före 79-07-01	88 541	90 191	75 973	9 294	3 328		
2. Post- och banklokaler m. m.	2 960	3 250	452	2 000	500	80-01	80-12
3. Behandlingsbyggnad (F1)	109 400	118 930	33 346	30 000	30 000	78-11	82-06
4. Upprustning av hissar m. m. etapp I	5 100	5 580	1 366	2 500	1 000	80-01	81-12
5. Reservkraftanläggning m. m.	8 900	9 340	6 380	2 000	600	79-10	80-12
6. Cyklotron för isotopdiagnostisk verksamhet	1 800	2 000	–	1 000	800	80-08	81-05
7. Endokrinologiskt forskningslaboratorium (L1)	5 500	6 100	–	500	3 000	80-10	83-01
8. Tillkommande objekt m. m.	–	–[1]	–	12 400	19 800		
9. Reducering av medelsförbrukning	–	–	–	–1 693	–9 528		
Summa	222 201	235 391	117 517	58 001	49 500		

[1] Nya kostnadsramar intill ett sammanlagt belopp av 100 milj. kr. för budgetåret 1980/81 och (förslag) 70 milj. kr. för budgetåret 1981/82 får föras upp efter beslut av regeringen. Medel är också beräknade för förskott för projektering m. m.

Anslagsberäkning (1 000-tal kr.)

Medelstillgång		Beräknad medelsförbrukning	
Behållning 1980-07-01	47 501	1980/81	58 001
Anslag för 1980/81	13 000	1981/82	49 500
Anslag för 1981/82 (förslag)	47 000		
Summa	*107 501*		*107 501*

Utskottet har – – – (= utskottet s. 23) – – – *och forskning.*

Utskottet vill i fråga om *medel för utbildning och forskning vid kommunala undervisningssjukhus enligt läkarutbildningsavtal* framhålla det angelägna i att redovisningar beträffande inriktningen och omfattningen av den verksamhet som medlen skall avse tas fram. Som förhållandena nu är saknar man vid de olika enheterna vid de kommunala undervisningssjukhusen klarhet

om vilka resurser man kan disponera för utbildning och forskning, vilket är otillfredsställande.

Utskottet beräknar – med utgångspunkt i beräkningar i propositionen och med beaktande av att utskottet avstyrkt uppgörelsen om ändrat huvudmannaskap för KS m. m. – medelsbehovet för nästa budgetår under anslaget *G 9. Bidrag till kommunala undervisningssjukhus* till 490 milj. kr. för statliga driftersättningar och till 90 milj. kr. för statliga investeringsersättningar. Ett belopp av sammanlagt 580 milj. kr. bör således anvisas under anslaget.

Utskottets ovan redovisade ställningstaganden innebär att utskottet avstyrker i detta ärende aktuell del av yrkande 1 i motion 1980/81:2013 (vpk) i den mån denna del inte särskilt behandlats i det föregående.

dels att utskottets hemställan under mom. 3 och 4 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *ändring av huvudmannaskapet för karolinska sjukhuset, m. m.*

dels att riksdagen

a) med bifall till motion 1980/81:2012 yrkande 1 och motion 1980/81:2013 yrkande 1 delvis avslår i propositionen föreslaget bemyndigande för regeringen att för statens del godkänna en mellan staten och Stockholms läns landsting träffad uppgörelse om ändrat huvudmannaskap för karolinska sjukhuset m. m., som intagits i förhandlingsprotokoll den 27 november 1980 med därtill fogade avtal och protokoll, vid propositionen fogat förslag till lag om upphävande av lagen (1969:653) om vissa bidrag för vård vid karolinska sjukhuset samt i propositionen föreslagna anslag till Giftinformationscentralen och till Lån till Stockholms läns landsting för vissa investeringar,

b) med anledning av propositionen och motion 1980/81:2012 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om en utredning av ett alternativ till en förändring av huvudmannaskapet för karolinska sjukhuset,

c) avslår motion 1980/81:1984, motion 1980/81:2000 och motion 1980/81:2013 yrkandena 2 och 3,

dels att riksdagen med anledning av propositionen, såvitt nu är i fråga, och med avslag på motion 1980/81:2013 yrkande 1, såvitt yrkandet tas upp i detta ärende och inte behandlas vid moment 2 och moment 3 a,

d) till *Karolinska sjukhuset: Avlöningar till läkare* för budgetåret 1981/82 anvisar ett förslagsanslag av 148 916 000 kr.,

e) godkänner den i reservationen beräknade driftstaten för förvaltning av fastigheter vid karolinska sjukhuset,

f) till *Karolinska sjukhuset: Driftkostnader* för budgetåret 1981/82 anvisar ett förslagsanslag av 746 669 000 kr.,
g) till *Karolinska sjukhuset: Utrustning* för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 39 500 000 kr.,
h) bemyndigar regeringen att besluta om byggnadsarbeten vid karolinska sjukhuset inom de kostnadsramar, som förordats i reservationen,
i) till *Karolinska sjukhuset: Byggnadsinvesteringar* för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 47 000 000 kr.,
j) till *Bidrag till kommunala undervisningssjukhus* för budgetåret 1981/82 anvisar ett förslagsanslag av 580 000 000 kr.,

4. beträffande *frågan om utlandssvenskars sjukhusvård vid karolinska sjukhuset*
att riksdagen avslår motion 1980/81:2011.

GOTAB 66833 Stockholm 1981